

D A C I A

Onor.
Biblioteca Palatul Cultural.

PROPRIETAR: Societatea Națională de Editură și Arte Grafice
"Dacia Traiana" Suc. T-șoara

Cotidianul Banatului
și al Graniței de Vest

Director responsabil:
C. MIU-LERCA

ABONAMENTE ANUALE:

Pentru țărani Lei 1800
Autorități și comercianți " 3000
Instituții și întreprinderi . " 6000

Redacția 10-00
Administrația 50-62
Tipografia 14-69

Arad
Strada Mărășești Nr. 1
Telefon: 11-28

Situație politică

D. Krcji, președintele guvernului Protectoratului, într-o cuvântare ținută la radio cu ocazia Anului Nou, a declarat că poporul ceh a înțeles, în marea sa majoritate, misiunea sa în cadrul Marelui Reich german. Activitatea cehilor constituie cea mai bună dovadă în acest sens și acțiunea lor stă în slujba viitorului țării.

D. Rallys, președintele consiliului de miniștri cehi, a pronunțat la radio, cu ocazia Anului Nou, o cuvântare adresată poporului ceh.

El declară că se simte dator să proclamă că Grecia are datoria de onoare de a se opune cu toate forțele sale la agresiunea bolșevică și că el crede că după nimicirea bolșevismului Grecia va putea să treacă la realizarea marelui său destin.

Correspondentul Agenției D. N. B. anunță că ziarul „Social Demokraten” pe baza unei telegrame din Londra semnalează că conducerea partidului laburist englez a desemnat pe membrii delegației partidului, care vor pleca în Uniunea sovietică într-un moment propice.

Se precizează că delegația are asupra sa o ordine de zi cuprinzând 14 puncte relative la discuțiile cu Sovietele.

Scopul călătoriei este mai ales să se ajungă cu Sovietele la un acord cu privire la crearea unui comitet internațional consultativ.

Correspondentul agenției DNB transmite: regele Petru al Iugoslaviei, care de două zile părăsise capitala Egiptului pentru o destinație necunoscută, s'a întors, după cum anunță „Exchange Telegraph”, la Cairo.

Cum este comentat mesajul Fuehrerului

BERLIN, 4 (prin telefon). — Mesajul de anul nou al Fuehrerului Adolf Hitler către popor și armată conține unele puncte foarte caracteristice care sunt în primul rând o extraordinară de reală analiză a rezultatelor anului trecut iar pe de altă parte o judecare obiectivă a viitoareor evenimente. Elementele pozitive și negative ale situației de războiu momentane au fost expuse precis. În concluzie Adolf Hitler a accentuat că anul 1943 a fost o perioadă caracterizată ca cea mai mare criză al istoriei germane care cu toate acestea a încheiat cu victoria inamicului privitor la partea armelor germane, a istoric remarcabil de toți războiului și încheierea încheiată în lupta ei defensivă nu este decât un pas înainte și că mai departe situația va deveni prin trădarea lui Hitler și a colaboratorilor săi în război. Este foarte sigur că liniștită cu Fuehrerul atacul de invazii în vest de a cărui eșuare produce această este conștient că anul 1944 Adolf Hitler a știința germană va fi și mai eficientă. În acest an va fi punctul cel mai important al proclamației Fuehrerului, de a trece peste perioada simplă apăsătoare și de a pune la punct pe inamic cu loviturile grele până la asigurarea victoriei.

Deși prin această proclamație accentuiază în general, că adunarea forțelor pentru

CUM VA FI ÎMPĂRTITĂ LUMEA DUPĂ RĂZBOI

Se poate face o organizare pacifică a Balcanilor? --- Conversațiile dela Cairo

noul an este în plină desfășurare, în același timp scoate în evidență că acest lucru este simțit în lumea întreagă. Poporul german precum și statele și populațiile care luptă alături de el sunt con-

șiente că anul 1944 va cere toate ceea ce puterea omului poate da, dar sunt în același timp conștiente, că din partea conducătorilor și a trupeilor se va produce totul de a produce deciziunea.

ia din partea ei să facă aliaților prețioase concesii comerciale.

In încheiere, senatorul Johnson scrie că Anglia, Uniunea Sovietică și Statele Unite vor exercita în Orient „un fel de suzeranitate colectivă”.

Interesul Turciei pentru organizarea pacifică a Balcanilor

ISTABIL, 4 (Rador) — Corespondentul agenției DNB dă următoarea știre retransmisă de biroul internațional de informații.

Înainte de sfârșitul anului ce a trecut s'a petrecut la Ankara un fapt care este mult observat și foarte comentat de lumea politică și diplomatică.

La 30 Decembrie trecut, președintele statului Inonu a primit în interval de o oră pe ambasadorii acreditați la Ankara ai guvernelor în exil a Jugoslaviei și Greciei cari au remis președintelui scrisori personale din partea regilor Petru și George. Aceste scrisori reprezentau răspunsurile la scrisorile pe cari d. Inonu făcuse să parvină regilor Petru și George a căror curte se află la Cairo cu

prilejul vizitei pe care președintele republicii țării a făcut-o în capitala Egiptului.

D. Inonu nu luase atunci contact personal cu regii Petru și George în timp ce a făcut vizita regelui Faruk. Remiterea solemnă a scrisorilor personale ale regilor Petru și George prin ambasadorii respectivi la Ankara, făcută în momentele de vii discuții politice cu privire la chestiunile balcanice în tabăra aliată, face din nou să treacă pe primul plan interesul Turciei, relevant mereu al unei organizări pacifice a Balcanilor în viitor.

În cercurile politice se crede că regii Petru și George voese să deștepte prin demersurile lor comune, interesul Turciei pentru soarta țărilor lor.

Noul titlu al lui Stalin

BUCUREȘTI, 4. S. P. P. transmite: O INFORMAȚIE DIN SURSĂ ENGLEZĂ AFIRMĂ CĂ ÎNCEPÂND DE 1 IANUARIE 1944, STALIN POARTĂ ÎN MOD OFICIAL TITLUL DE MARE MAREȘAL AL UNIUNII SOVIETICE.

Voiajer comercial executat de autoritățile germane din Danemarca

BUCUREȘTI, 4. S. P. P. transmite: Autoritățile germane din Danemarca au executat la Aalborg pe voiajorul comercial Iensen, care făcând parte dintr'un grup de saboteuri a provocat în vara trecută numeroase incendii și explozii la diferite întreprinderi necesare armatei germane.

Lumea de după războiu va fi împărțită în sfere de influență de către aliați

Ce scrie senatorul american Johnson

AMSTERDAM, 4 (Rador). — Corespondentul agenției DNB comunică:

Examinând intențiile de după războiu ale aliaților, după cum anunță serviciul britanic de informații, senatorul nord-american E. Johnson, subliniază în ziarul „Rocky Mountain” că marile puteri vor împărți lumea după războiu între aliați în sfere de influență.

Statele Unite, adaugă senatorul Johnson, speră în zăină să devolve după războiu un imperialism comercial de proporții uriașe. Autorul crede, că Uniunea Sovietică va domina Statele Baltice,

Statele Nordice, parte din Balcani, Polonia, fosta Cehoslovacie, Germania și Franța, în vreme ce Anglia va domina Norvegia, Olanda și Belgia, inclusiv coloniile acesora ca și Africa și Statele Mediteraneane, Spania, Italia și Grecia. După cum scrie mai departe senatorul Johnson Marei Britanii îi va reveni misiunea unică, de a lupta împotriva comunismului până la moarte în interiorul sferei sale de influență și în același timp de a colabora strâns cu Stalin.

În vreme ce Japoniei i se vor lăsa numai insulele ei dela început, China va fi încurajată și în același timp se va aștep-

Manifestații antievrești la Newyork

STOCKHOLM, 4. (Rador). Corespondentul Agenției DNB transmite:

Agencia „United Press” anunță din Newyork că acolo s'au produs în ultima vreme mai multe manifestații antievrești. Se adaugă pe de altă parte că în câteva sinagogi din Newyork au fost lipite pe ziduri „afișe pline de ură” la adresa evreilor.

Argentina a recunoscut guvernul bolivian

Buenos Aires, 4 (Rador) — Corespondentul agenției DNB comunică: După o informație dată de Asociația Press din isvor bolivian competent, guvernul Argentinei a recunoscut guvernul bolivian.

O declarație a dlui Stephen Early

LISABONA, 4 (Rador) — După cum anunță din Washington serviciul britanic de informații, d. Stephen Early, secretarul Casei Albe a declarat că nu știe cu siguranță dacă starea sănătății va îngădui președintelui Roosevelt să citească personal la sfârșitul acestei săptămâni mesajul.

Toate localurile de dans din Bulgaria au fost închise

BUCUREȘTI, 4 S. P. P. transmite: După cum se află din Sofia, în baza unei ordonanțe a ministerului de interne bulgar începând dela 1 Ianuarie toate cabaretele și localurile de dans au fost închise.

Conversațiile dela Cairo au stârnit un viu interes

BUCUREȘTI, 4 S. P. P. transmite: Agenția Reuter află din Alger că în cercurile politice de acolo conversațiile din Cairo d-nii Beneș și de Gaulle au stârnit în ultimile zile un viu interes.

„Lumea pășește într'un an plin de evenimente și decizii de cea mai mare importanță”

Declară noul președinte al confederației elvețiene

Berna, 4 (Rador). — Corespondentul agenției DNB transmite:

D. DR. STAMPELL, NOUL PREȘEDINTE AL CONFEDERAȚIEI ELVEȚIENE. ÎNTR'O CUVANTARE ȚINUTĂ LA RADIO CU PRILEJUL ANULUI NOU, ADRESÂNDU SE POPORULUI ELVEȚIAN, A SPUS ÎNTR'ALTELE CĂ LUMEA PĂȘEȘTE ÎNTR'UN AN PLIN DE EVENIMENTE ȘI DECIZII DE CEA MAI MARE IMPORTANȚĂ. TOTDEODATĂ ÎNSĂ SPORESC ȘI GREUTĂȚILE PENTRU ELVEȚIA.

VIGILENȚĂ, PREGĂTIREA ȘI SPIRITUL DE SACRIFICIU, RAMAN PENTRU POPORUL ELVEȚIAN ADEVĂRATE COMANDAMENTE. ARMATA TREBUI SĂ FIE GATA SĂ ÎNTR'ÎN ACȚIUNE ÎN ORICE MOMENT, AVÂND EFECTIVE SUFICIENTE. ACEASTA VA CERE ȘI ÎN VIITOR SĂ SE FACĂ SACRIFICIUL RECOLTELE DIN ULTIMII DOI ANI AU FOST DEOSEBIT DE ABUNDENTE.

ESTE POSIBIL CĂ EVENIMENTELE SĂ SE DESFĂȘOARE ÎN AȘA MOD ÎNCĂT ELVEȚIA VA TREBUI SĂ SE BIZUF ȘI MAI MULT PE PROPRIA SA RECOLTĂ. NUMARUL FAMILIILOR SARACE A SPORIT TOTUȘI GRUBILE GUVERNULUI ELVEȚIAN, FAPT CARE FACE CĂ GUVERNUL SĂ SE GÂNDEASCĂ DE PE ACUM SĂ INTRODUCĂ UN REGIM DE ASIGURĂRI SOCIALE PUBLICE, PENTRU A SE AJUTORA TOȚI CEI AFLĂȚI ÎN NEVOIE.

LĂMURIRI ISTORICE

COMUNA TOLVĂDIA vândută la licitație publică cu 20.000 de florinți

Scriind despre comuna Tolvădia în coloanele acestui ziar, am amintit într'un număr că din cauza deselor răvășiri barbare, cari au venit cu foc și sabie asupra comună s'a mutat de trei ori de pe vatra ei.

După cea din urmă năvălire turcească, adevărat după scoaterea Turcilor din Banat — la anul 1717 — comuna Tolvădia este găsită de organele de statistică ale Contelui Mercy, guvernatorul Banatului, nelocuită.

Din cauza războiului turco-austriac, tolvădenii s'au refugiat desigur prin pădurile din partea de Nord a comunei, căci ei erau chiar în picioarele Turcilor, aflându-se pe drumul care venea din Ungaria pe la Madoș în Banat. Și Turcii întotdeauna pârjoleau totul, fie în retragerea lor, fie în înaintarea lor.

Îndată ce Turcii au fost scoși din Banat, comuna Tolvădia devine proprietatea statului, depinzând de camera erarială dela Viena.

La anul 1875 camera erarială scoate la licitație publică, comuna Tolvădia.

Pe acea vreme oamenii de rând muncitorii pământului, nu contau nimic în fața statului, ei erau considerați ca un "inventar viu" împreună cu animalele grofulor, fiind vânduți dela un grof la altul. Astfel la 1875 Tolvădia este vândută cum am spus la licitație publică, grofulor Gyertyánffy Cristof, Lucaci și Anoniu.

După cumpărare groful (frați) se înțeleg între ei și comuna Tolvădia rămâne proprietatea grofului Gyertyánffy Cristof.

Dela groful Gyertyánffy Cristof, Tolvădia trece prin act de moștenire la groful Gyertyánffy David fiul lui Cristof.

Gyertyánffy David are o singură fată pe Berta.

În anul 1842 Berta se mărită cu groful Nako Calman, român macedonean. Cum Berta este unicul copil al grofului Gyertyánffy David ea primește drept zestre comuna Tolvădia, așa că la anul 1842 comuna trece în stăpânirea grofului Nako Calman. Groful Nako, devine stăpân definitiv al Tolvădiei la anul 1873 când soțul său Gyertyánffy David moare.

Din groful Nako Calman și Berta Gyertyánffy se naște Nako Alexandru, acesta tot numai un copil a avut pe Nako Alexandru, care a vândut toată averea rămasă la 1910, lui Ladislau Daniel. Această avere a fost parcelată, alta expropriată (la 1918), iar restul a fost vândută din mână liberă.

Deci la 1910 comuna Tolvădia are alt stăpân pe Daniel Ladislau. Această nouă stăpânire durează atât cât a durat stăpânirea maghiară în Banat.

Și acum să cunoaștem puțin din istoria familiei grofului Nako, care este în strânsă legătură cu istoria comunei Tolvădia.

Pe la anul 1781, pe vremea împăratului Iosif II-lea, s'au așezat aici, în Banat, doi frați româno-macedoneni, cu numele de CIRIL și CRISTOFOR NACU. Ei se ocupau cu vânzarea vitelor și cu spălarea lânii, pe care o furnizau direct curții imperiale dela Viena. Prin felul cum au știut să manevreze comerțul lor, frații Nacu au ajuns a fi foarte apreciați de împăratul Iosif II- care la anul 1781 îi sprijină foarte mult la cumpărarea domeniului dela Sâmbicolau Mare.

În 27 Februarie 1784 împăratul Iosif II, ridică pe Cristofor Nacu la rangul de boer „nemes”.

La 26 Februarie 1813 fiul lui Cristofor, Alexandru Nacu, primește din partea împăratului Francisk I rangul de conte „grof”. Următorii conțeni grof Alexandru Nacu au fost: Calman (1822—1907) Alexandru și iar Alexandru.

Calman este cel care s'a căsătorit cu Berta fiica grofului Gyertyánffy David, moștenitoarea comunei Tolvădia.

Odată cu ridicarea la rangul de grof, Contele Alexandru Nacu, fiul lui Nacu Cristofor, se lapadă de religia lui strămoșească cea ortodoxă și îmbrățișează catolicismul.

Istoria ne spune însă că nu toată familia grofului Nacu s'a catolicizat odată cu capul familiei, ci o rămas în credința strămoșească până la 1869, când apoi au trecut cu toții la catolicism. Cât timp acest macedonin nu fusese grof, se numea „Nacu”, iar după ce primise titlul de grof se numea „Nako”.

Atât timp cât Alexandru Nacu a fost or-

toodox, el a sprijinit foarte mult credința și obiceiurile neamului său. Astfel la sărbătorile Crăciunului „pițăreii” dela Tolvădia erau primiți cu mare bucurie în saloanele grofului. Școalele și biserica strămoșească era sprijinite fără ca reprezentanții acestor instituții să ceară măcar. Dar după catolicizare s'a schimbat totul. Românii au fost uitați imediat și sprijiniți catolicii.

Cu toate acestea la anul 1842 groful Nako Calman mai era încă ortodox. Deci comuna Tolvădia mai avea încă sprijinul său. Pentru interesele acestor români groful cedază un intravilan al său din comună, unde își avea el ferăria pentru moșie, ca pe acest loc să se zidească o școală primară, spre a se descongiona școala primară strămoșească unde erau îngrămădiți și copiii românilor.

Școala însă s'a zidit mult mai târziu pe intravilanul cedat în acest scop. Și ca recu-

noștință din partea comunei pentru această dănie, i-s'a dat numele școlii ȘCOALA PRIMARA „BERTA” adevărat după numele soției grofului cititor.

La această școală au lucrat cu mâinile și cu trăsurile lor, toți locuitorii comunei. La Tolvădia străinii cari sunt astăzi, sunt veniți prin infiltrări individuale și nu prin colonizare în masă, pentru ca cineva să se fi gândit pe acele vremuri să le zidească școala numai pentru ei, după cum susțin ei acum.

Comuna Tolvădia a fost din vechime, de peste veacuri comună numai românească, numai străinii au venit mai târziu, sârbii venind colonizați, iar ceilalți prin infiltrații individuale, precum am amintit mai sus. Deci trebuie să fie cineva nesimțit pentru ca să pretindă întâietate pentru dreptul la instituțiile dela Tolvădia.

SFETA IOSIF

Opereta „Liliacul” în distribuție primenită

Spectacolul de Revelion al Operei Române din Cluj la Timișoara

In seara de 31 Decembrie 1943, Opera Română din Cluj-Timișoara a oferit publicului un spectacol excelent sub roate raporturile. S'a cântat opereta „Liliacul” de Johann Strauss. Din distribuția de astă seară au rămas pe așezăna Stella Simonești și d-nii Traian Nicolau, Ionel Tudoran, George Busuico, Traian Gavrilăscu, Constantin Ursulescu și Alexandru Iarochi. Toti au fost în forma lor cea mai strălucită. Pentru înmăia oară a cântat în „Liliacul” d-na Silvia Florea-Soltischi, care a confirmat constanța progreselor ei vocale. I-am sugerat doar să se desbure cât mai repede de maniera predecesoarei ei în rolurile pe cari le cântă: o artișă de talia ei țare nevoe de imitație. Ngună a fost și d-ra Maria Ioana, reușind să fucă o mică creație dintr'un rol care părea de simplă figuratie

Evenimentul serii a fost însă revenirea d-rei Lyu Hubic. Triumfația primire pe care i-a făcut-o publicul n'a fost numai din bucuria vederii unei artiște iubite, ci recompensarea unei prestații scenice și vocale excepționale.

Plăcuț a surprins și baletul, bine reglat și disciplinat de d-na aceeași. Soșiții (maestrul Ionel Marcu, d-rite Mura Oancea și Picky Rusu) au avut tehnică, grație și dălan.

Căldura sălii s'a comunicat scenei și invers. Când în actul al doilea s'a servit pe scenă șarpanie adevărată, legăturile se stabiliseră definitiv. Doar sufleurul rămăsese pe dinafara veseliei generale, până când la începutul actului al treilea, d. G. Busuico — ca director al închisorii — l-a pus la unison stropindu-l copios cu sifon... (sic. iv.)

CALENDARELE BANATULUI

Frumoasa tradiție a calendarelor Banatului este continuată și astăzi cu entuziasmul demn de sufletul acestei provincii.

Ca și atunci, când slova românească constituia aici peste muniți cea mai puternică flacăra a nădejzilor intruchipării idealului național și astăzi, în casa fiecărui român, la țară sau la oraș, calendarul constituie cartea prețioasă, din paginile căreia isvorăsc gândurile de bine, pentru lupta și jertfa acestui neam, într'u împlinirea dreptelor lui aspirațiuni.

Dela „Calendarul Românului” tipărit de Episcopia Caransebeșului, prin care atunci, în vremuri negre pentru noi se răspânda maselor românești slova — apă vie — a tuturor îndemnațiilor de rezistență și de afirmare națională, Banatul a ajuns să aibă astăzi nenumărate calendare, ce caută să se întreacă unele pe altele prin conținutul lor variat, util și interesant.

Note muzicale

PIANISTA AURELIA CIONCA

Distinsa pianistă, D-na Aurelia Cionca, profesoară a Academiei de muzică din București, la invitația Asociației femeilor refugiate, a dat recent un recital de pian, în sala liceului comercial din Timișoara.

Cunoscută publicului timișorean prin interpretarea recentă a concertului pentru pian și orchestră de S. Drăgoi, precum și prin atâtea alte manifestări, numele d-sale a tras și de data aceasta admiratorii ei în număr deosebit, sala devenind neîncăpătoare.

Programul recitalului, de o seriozitate exemplară, a fost executat cu o măiestrie rară.

Stăpână pe o tehnică robustă, primitivă printr'o solidă școală și o muncă intensă, la fel frazarea D-nei Cionca este plină de înțelegță și sinceritate.

Avem astfel: calendarul Episcopiei Timișoara. Calendarul Românului al Episcopiei Caransebeșului, calendarul ziarului „Dacia”, „Biruința”, „Curierul Banatului”, „Poporul Român”, „Vomța Banatului”, „Foaia Noastră”, „Calendarul nostru”, „Zorile Banatului”, „Almanahul Poporului”, „Bunului Român”, „Viața Banatului”, etc.

Mulțimea aceasta de publicațiuni anuale, vine să ilustreze setea de cultură a țărânului bănățean, care găsește în calendarele tradiției românești de dincoace de Carpați, în afară de nenumăratele sfaturi necesare preocupărilor lui gospodărești, curiozități din lumea largă, pagini de humor sănătos, etc., aceleași sentimente care au constituit baza luptelor de afirmare și de izbândă națională, de-alungul istoriei românești.

CONST. JALEȘ

CALENDAR

JOI, 6 IANUARIE

Ortodox: Botezul Domnului.
Catholic: Botezul Domnului.

6 Ianuarie 1481

Se deschide „Dieta”, care e de o importanță capitală, prin hotărârea ce le-a adus, pentru cunoașterea caracterului așa numitelor zeciuieli papale. Această „Dieta” codifică anume o situație de fapt, scutind anume pe românii, rușenii și sârbii de religieuna gr.-ortodoxă, de plata zeciuielii papale, Hotărârea e cu atât mai importantă, cu cât mulți istorografi erau de convingerea, că acolo, unde se plătea această zeciuielă trebuie să fi existat și parohii catolice. Aplicând această teză teritoriilor locuite de români ajungeau la încheierea, în aparență logică, că românii nefiind nici odată romano-catolici, nu puteau să fi locuit anumite teritorii. Hotărârile „Dietai” (vezi și Dr. Borovszky, Monografia jud. Timis pag. 338), citate răstoarnă aceste încheieri false, arătând caracterul laic al acestor impozite. Acest caracter reiese de altfel și dintr'o hotărâre a lui Ioan Corvinul pe timpul, când acesta era guvernator. Acesta scutește, pentru merite militare de zeciuiala papală, pe mai mulți români și chiar sate întregi din părțile Lugojului și Caransebeșului. De altfel hotărârile „Dietai” au fost aduse într'o epocă, când turcii amenințau țara, după cum pe timpul lui Sigismund, când o asemenea amenințare nu exista, se interzice. — sub pedeapsa pierderii averii, — onejilor și nobililor români din districtele Cșului și Lugojului profesarea religiozitatei”

TRAIAN BIL

CRONICA FILM

„MACARIO” ȘI BANDA VESI (CURSO)

Comicul italian Macario, singur zentant actual al burlescului, atât ciat altădată pe ecran, ne dă un nu e nici mai bun și nici mult mai cât celelalte văzute până acuma, este de data aceasta angajat la rșei de bălcu și șeful unei bande constituți în trib indian. O pe gangsteri și una de dragoste corțiunea situată în mediul pitoresc bălcu de atracțiuni. Partea întâi lui este mai slabă, după părerea cu mai multe „gaguri” comice, ctea a doua, care se ridică prin f unei acțiuni mai logice la nivelul medii adevărate. Păcat că unele rile filmului sunt reminiscențe di comice dealtădată (întâlnirea dela re Macario și florăreasa, de exedrept că spectatorul mijlociu nu țeste după câțiva ani detaliile acestea, dar un producător conștiincios, care ține și la părerea spectatorului mai inițiat, ar trebui să evite aceste mărunte plagiate.

(sic. iv.)

D. nal, încă apar „Pri aoch a ur tenț R rut D. (aut dint tot civi ale ran ran noa lum asp I d-st pro Reg

Actualitatea

FRUNTEA SENINĂ. Maresalul României, d. Ion Antonescu vorbește de fruntea senină a neamului nostru. Frunte senină înseamnă conștiință nepătată, înseamnă demnitate neîmpușcată. Și conștiința, și demnitatea neamului românesc și-au păstrat curățenia și întregimea ca în străvechile timpuri istorice. Poate nu este acum încă vremea să cadă peste noi judecata istoriei, dar când ea se va face, atunci judecătorii din viitor vor constata că drumul României a fost pururea drept și conștiința românească întotdeauna curată. Pe suprafața ei nu se va descoperi nicio pată, din adâncul ei nu palpită nicio muștrare. Nu toată lumea poate avea fruntea curată, când se vede și se știe, că în timpul acestui războiu sunt națiuni care au vitat imperatiile umane ale cugetului omenesc. Numai vitejii cu decorațiile rănilor sau ale faptelor de întreg sacrificiu pot umbra în lumea largă cu fruntea curată. A făcut o mare bucurie Maresalul României vorbind neamului românesc de fruntea lui curată. Recunoașterea unei calități, a unei virtuți face ca sufletul să se avânte spre altele noi.

UNIREA CA DATORIE RELIGIOASĂ. Numai uniți — spune Maresalul României — vom putea primi ocrotirea pe care Dumnezeu strămoșilor noștri ne-a trimis-o întotdeauna. Unirea acum — în acest războiu și în vremile grele de sacrificii care se arată în zare — trebuie să fie o simțire religioasă, trebuie să fie un raport al conștiinței românești față de Dumnezeu, care — ne-a dat întotdeauna mântuirea, fiindcă întotdeauna strămoșii noștri au trăit, luptând, cu Dumnezeu înainte. Aici se arată, că o luptă românească este o luptă pentru întărirea unui postulat divin, de credință, de dreptate, de apărare a țării și a neamului. Unirea deci, trebuie să fie pentru noi toți un sentiment al a cărui, tărie și integritate se verifică, întâi, în fața altarului și apoi în cugetul nostru, exprimat prin fapte.

Foi volante

Căminele de zi

Planul de activitate al Consiliului de Patronaj cuprinde înființarea de cămine de zi și leagăne pentru copii a căror părinți lipsesc în timpul zilei acasă. Este o măsură foarte bine venită și ea trebuie pusă în aplicare cât mai urgent posibil.

Noi aceea care prin meseria noastră de gazetari, am putut pătrunde în durerile masei, noi putem spune că înființarea acestor leagăne și cămine este o necesitate presentă și datoric pe care societatea și țara însăși o are față de copiii săi, față de acei copii care sunt văsați ziua înurează la voia întâmplării. Fe știe că întâmplarea nu este o zână bună care vine cu surprize plăcute ci o zână răutățoasă care vine cu surprize neplăcute și în contra, în ce e mai multe cazuri, ea — și mai ales în cazul de față — ne poate expune copiii la tot felul de nenorociri.

Și dacă aceste leagăne și cămine vor avea ființă, orarii lor trebuie să fie în coordonanță cu interesele copilului și numai cu ale lui.

Și astăzi funcționează la Timișoara, câteva cămine de zi, dar nu se primesc copii decât de la trei ani în sus și numai până la ora 4. Ori, ne punem în treabă, ce fac părinții care lucrează ziua seara târziu? Și ce întâmplări cu copiii care n-au împlinit încă trei ani?

Cunosc o mamă care în fiecare zi plânge, în timp ce degetele-i alungă pe mașina de scris, fiindcă și-a lăsat copilul acasă în grija vecinilor. Îl găsește în fiecare seară când se întoarce acasă, flămând și înghețat, speriat de singurătatea și „bunătața” celor în grija cărora a fost lăsat. Nu poate găsi nici o soluție, nu câștigă atât ca să-i poată plăti o pensiuină și la cămin nu-l primește pentru că nu are decât 2 ani...

Probleme... Probleme dureroase pe care bătrâna omenire nu le-a deslegat încă, desigur sunt în secolul al nouă zis al progresului și al luminii... din păcate și al umilinței și al necăzului... umilință și abia dibuim

MIA MARIAN JALEȘ

ANUL NĂDEJDILOR ROMÂNEȘTI

de Dr. AUREL COSMA

În nemărginita adâncime a vremii s'a scurs un alt an de viață, de luptă și de muncă românească. L-am parcurs drumul acestui an sub lumina credinței și sub semnul încrederii. Momentele de îngrijorare nu ne-au fost decât noui îndobitoci pentru străbaterea zilelor grele și pentru înfruntarea perspectivelor de primejdii, iar elipele de mulțumire ne-au încurajat să persistăm pe calea strădaniilor noastre, fiind convinși că ea era calea destinului imutabil, dela care nu ne-am fi putut abate decât cu riscul pierderii beneficiilor întrezărite.

Am încheiat un an de eroică rezistență, un an de încercare și de întărire sufletească. Moralul poporului și al armatei noastre a fost mereu la înălțime. Umbra șovăielilor sau a încercărilor n'a putut oăsi loc de imprimare pe suprafața conștiinței românești, fiindcă lumina adevărului și a intereselor noastre a risipit orice tentativă de întunecare.

Dacă anul ce se sfârșește a fost un an de străduință și de pregătire, anul ce

vine va fi anul de rodire și de speranță românească. Ne-am oțelit până acum prin luptă și muncă, dar mai ales prin răbdare și încredere, ca să fim gata pentru a porni pe drumul biruinței și al nădejdilor românești de mâine.

Anul Nou se anunță plin de vigoare și de activă prezență românească pe toate fronturile de izbândă. De aceea, îl întâmpinăm cu bucurie și cu încredere. Nu suntem cuprinși numai de convenționalul optimism al oricărui început de an, ci de data aceasta suntem stăpâniți mai ales de acel spirit tradițional care ne-a condus dealungul istoriei ca să realizăm cele mai mari fapte românești.

1944 va fi anul nădejdilor noastre, anul biruinței românești. El va fi anul supremelor eforturi pentru cucerirea celor mai înalte idealuri. El ne va aduce rodul ce a încolțit în sufletele tuturor. Lumea se va înlesta din nou într-o puternică luptă, din care va ieși finalul prevestitilor de pace dreaptă și de ordine nouă. Finalul acesta glorios va fi un înn

de proslăvire a vitejiei românești, va fi reînnul simfoniei oștărești muzicalizată pe portativul de sânge al jertfei. El va fi însă și preludiul dreptății noastre. Pe drumul perspectivei pline de nădejde Anul Nou ne va aduce gloria și prevestirea împlinirii tuturor aspirațiilor.

În elipa când ne despărțim de anul vechiu, simțim în noi chemarea destinului de a privi și a pași înainte pe aceiași cale pe care am umblat până acum. O poruncă tainică ne îndeamnă să continuăm firul istoriei noastre pentru a toare din el țesătura unității românești. Este porunca celor ce s'au jertfit pentru noi și pentru viitorul României. A nesoți vocea lor stăntă și a sfida chemarea destinului ar însemna a ne săpa singuri mormântul. Noi n'avem de ales, fiindcă soarta și istoria nu ne oferă decât un singur drum spre mărire și strălucire românească. Pe acesta să-l urmăm, căci el este drumul nădejdilor noastre, el este drumul Anului Nou ce vine.

Traian Vuia, părintele avionului, a împlinit 70 de ani

--- Din tinerețea marelui inventator român ---

Una din cele mai mari glori românești, o mândrie bănețeană, inginerul Traian Vuia, cel dintâi în care a sburat cu un avion creația genului său, este prea puțin cunoscut. Prea puțin lume știe ce-i datorită om nirei sihasrului dela Garches, orașel de vîelo și grădini de lângă Paris. Născut în 1873, d. Traian Vuia a împlinit de curînd 70 de ani. Să mi fie permis să evoc din acest prilej câteva momente din tinerețea marelui invențator, care are un singur defect, o modestie exagerată, mergînd până la a interzice prietenilor săi să scrie despre faptele sale.

mele la Paris, când invitațiile d-lui Traian Vuia mă făceau cel mai fericit muritor.

UN GENIU MECANIC PRECOCE

Traian Vuia s'a născut în comuna Bujor, între Lugoj și Făget. După școala primară terminată în satul natal, el urmează liceul la Lugoj. Deși destinat să devină cărturar, meserie manuală, în special cele mecanice îl pasionau. A învățat tâmplăria la un meșter neamț și lăcătușeria al un armurier — „Baci pușcaș” — din Lugoj, în orele ce-i rămăneau libere dela liceu.

Una din cele dintâi pasiuni ale sale a fost fotografia. După indicațiile unei reviste germane de popularizare tehnică „Der gute Kamerad”, și-a construit singur un aparat fotografic, cu un ingenios tripod din lemn de nuc și fag. Arta lui Daguerre era pe atunci încă în fașe. Tânărul amator a trebuit să-și prepare singur și plăci și hârtie sensibilă, chinuindu-se îndelung până i-a ieșit sratul de colodiu așa cum scria în revistă.

Cu o muncă tainică (luera în acelaș timp și pentru pâinea de toate zilele) își asimila cunoștințele în materie de zbor ale momentului. Își dădu seama că „planorul se putea face încă din timpul lui Isus Cristos” — cum îi place să spună — lipsea însă și în 1905 motorul. Motorul cu explozie, abia născut, era greoi, Vuia se apucă deci să construiască un motor cu acid carbonic. Cu acesta își va face cele dintâi experiențe.

CEL DINTĂI SBOR

Tânărul lugoian a fost feată viața lui un caracter combativ. Când Academia de Științe dela Paris a publicat niște calcule cari dovedeau că pornirea în zbor a unui aparat mai greu decât aerul de pe pământ („decolarea”) este imposibilă, Traian Vuia a arătat în public, cu calculele sale proprii, că decolarea nu cerea o putere disponibilă pe bord „infinită”, ci una perfect realizabilă.

Dar el a adus și dovada practică. Frații Wright au zburat în America în 1904 cu avioane „catapultate”, adică zvrărite în aer cu un mecanism auxiliar. Avionul lor n'avea tren de aterizare — roți — pe care totuși Vuia îl inventase. Aparatul cu care Traian Vuia a zburat în vara anului 1906 a fost astfel cel dintâi avion care s'a ridicat singur de pe pământ după o rulare pe roți, cu mișcarea imprimată de elicea mînată de motor. Dispozitivele inventate de el au fost copiate de alții, și pe nedrept se consideră atât frații Wright cât și Santos Dumont (care a decolat abia în Octombrie 1906) ca cei dintâi zburători.

Părintele avionului, cel dintâi om care a zburat cu un aparat mai greu decât aerul (alții planaseră doar), a fost un român, născut la Bujor, Traian Vuia.

ALTE INVENȚII, ALTE SUCESE

Despre relațiile de maestru și elev între Vuia și Vlaicu am scris în altă parte. Spațiul nu-mi permite decât să menționez celelalte, epocale, invenții ale lui Traian Vuia: heliicopterul, corpiu carburatorul, cazanul cu vaporizare instantanee, motorul cu aburi etc. D. ing. George Lipovan, care pregătește o carte despre istoria sborului și despre Traian Vuia, va publica desigur chiar mai multe decât știu eu. Nici despre luptătorul naționalist Traian Vuia nu voi spune nimic acum.

N'am vrut însă să las să treacă aniversarea de șapte decenii de viață activă acestui mare bărbat, fără o sumară și palidă evocare a tinereții sale, ca un modest omagiu de admirație.

NICOLAE IVAN

Laboratorul fizico-chimic

În cămăruța sa, și-a instalat un laborator în toată regula. Toste invențiile despre cari citea, căuta să le reproducă. Pe atunci se vorbea de telefonul americanului Bell, despre coherorul francezului Branly și despre atâtea alte drăcii, a căror veste lugojenii o primeau ca pe niște mincuni; scornite de ziaristii domcilor de senzație.

Tânărul Traian Vuia credea, și căuta să convingă și pe alții. Scepticismul unui profesor de al său, care repeta mereu: „Eu n'am să apuc să se poată vorbi cu telefonul

Cel dintâi aparat de sburat

vostru dela Lugoj la Timișoara!” — îl umplea cu mîla.

Era încă elev la liceu, când a îndrăgit bicicleta, dragoste care nu-l va părăsi niciodată. Sexagenar fiind, încă practică acest sport! Dar cel dintâi velociped al său, în 1891, nu prea semăna cu elegantele mașini de azi. Roțile aveau bandaje pline și bicicleta cântărea 37 kg. Totuși vigoarea excepțională a lui Traian Vuia îi permitea excursii de 120 km, pe zi cu acest monstru. Nici coastele nu-l speriau.

Cel dintâi aparat de sburat

Acela care va inventa avionul nu putea să nu se intereseze de zbor încă din copilărie. Nu împlinise nici nouă ani, când a construit cu copiii barbierului dela Făget un zmeu atât de mare încât trebuia să țină trei inși de sfoară (sfoară de un florin!), căci pe doi îi smulgea de pe pământ! Licean la Lugoj, a construit alți zmei, car ede care mai meșteșugit făcute.

Ideia zborului îl obseda...

Își dădea însă seama că mai trebuia să învețe mult înainte de a rezolva problema cu care se luptau cele mai bune capete din Europa și America.

După examenul de „maturitate”, în 1892, se înscrie la Politehnica din Budapesta. Nenorociri familiare îi obligară, după doi ani, să renunțe la acest studiu. Reveni la Lugoj. Când se va întoarce la Budapesta va studia dreptul. Intră ca secretar în biroul avocațial al lui Coriolan Brediceanu, care îl considera pe Vuia ca al treilea fiu al său lângă Tiberiu și Caius

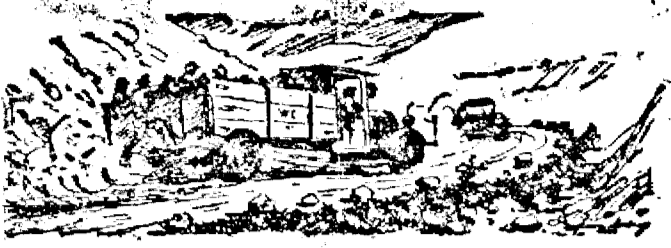
Ce păcat că nici un lugoian nu-și publică amintirile sale în legătură cu Vuia din acest ultim deceniu al secolului trecut! Eu știu numai că Traian Vuia a fost secretarul, foarte activ, al tuturor asociațiilor culturale românești din acel timp: la „Astra” din Lugoj, la „Petru Maior” din Budapesta (Tiberiu Brediceanu era președinte) etc.

SPRE ORASUL LUMINA

Scepticismul dela început făcu loc unei aprecieri mai juste a viitorului tehnicii. Atâtea le-a vorbit Traian Vuia lugojenilor despre planurile aeroplanului — conceput de el, încât — într'un splendid elan de entuziasm — ei adunară fonduri suficiente pentru ca tânărul inventator să poată pleca la Paris să-și verifice acolo, în contact cu oamenii și cărțile din Orașul Lumină, exactitatea calculelor făcute pe maluriie Timișului.

În 1902 el plecă deci la Paris.

Din cuprinsul numărului 24 al revistei DER
ADLER:



18 ore prizonier la Englezi. Un reportaj impresionant al unui aviator german „Camuflajul” — o lege a războiului / Combaterea bandelor în Istria / Avioane de vânătoare germane și românești la Marea Neagră. În partea generală / Henry Lorenzen, un comic mare cu „Baia de Duminică dimineață” și multe altele

Der Adler

Marea revistă ilustrată germană pentru aviație

Ediția românească / Prețul Lei 20.—

Informațiuni prin Cartea Românească, Căsuța poștală 403 București

1356

Cinematografele Comunale

Joi, 6 și Duminică 9 Ianuarie ora 11 dimineața

MATINEE EXCEPȚIONALE

la cinematografele

CAPITOL și APOLLO

cu cele mai senzaționale

FILME MUTE

de acum 35 de ani!

Programul pe afișe!

1327

Intrarea generală 80 Lei.

Chingi (curele) impregnate pentru transmisie
Chingi pentru mori și elevatoare, în lățime de 5-50 cm.
Funii de transmisie, rotunde și pătrate, în grosime de 30-60 mm.
Frânghii, ștranguri, căpestre și sfori pt. impachetat din cânepă curată și în execuție specială, livrează:

LAZĂR IOSIF

Timișoara II, Str. Mareșal Joffre 23 Inreg. Nr. 42494/2594/1943

Cu inimă zdrobită de durere Vă aducem la cunoștință, că scumpul și neuitatul nostru soț, frațe, cumnat și unchi

Gheorghe Vida

agricultor, antreprenor și comerciant în Reșița

a trecut la cele eterne în ziua de 26 Decembrie 1943, orele 7 d. a., în vârstă de 51 ani.

Rămășițele pământești s'au depus spre odihna de veci în cripta familială din cimitirul ortodox-român din Reșița-Română, Marți la 28 Dec. 1943, orele 14.30. Totodată exprimăm mulțumirile noastre celor cari au participat la ceremonia funebrelă, încheierea, diferitelor asociațiuni, corului bisericesc și tuturor acelor cari au depus coroane pe mormântul defunctului nostru iubit.

Reșița, la 2 Ianuarie 1944.

Odihnească în pace!

CORNELIA VIDA, soție
GHEORGHE VIDA, fiu

Preot IOAN VIDA, frate
PARASCHEVA MARCU, soră

Cumnate, cumnate, verișori, verișoare, nepoți, nepoate

1346

Sărbătorirea datinilor Anului Nou la spitalele de răniți și Fabrica Militară din Timișoara

Din grija d-lui General de Corp de Armată Mitrănescu Florea, cu concursul d-lui General Sajdac Comandanul Garnizoanei Timișoara și a d-lui Colonel N. Alexandrescu, v. ednicul său colaborator precum și a d-lor Comandanți ai Regimentelor din garnizoană, s'a organizat la Spitalele Z. I. 517 și 518 matcă, precum și la Spitalele 518 Piarși și Bega, sărbătorirea într'un cadru înălțător și solemn a Datinilor și obiceiurilor Anului Nou.

La Spitalul Z. I. 517 s'a oficiat utrenia de către preot Căpitan Bănu C., apoi s'au roșit cuvinte de urare pentru ostașii răniți de către d. Colonel Galgoți.

La Spitalul Z. I. 518 matcă, unde d. General de Corp de Armată Mitrănescu Florea împreună cu Statul său Major a asistat la serbarea datinilor, care a fost organizată de d. Col. N. Alexandrescu.

La Spitalul Z. I. 518 Piarși, Sfântia Sa preot econom Căpitan Antonescu Dumitru, confesorul Garnizoanei, a oficiat Sfânta Liturghie, răspunsurile fiind date de corul I. E. T. condus de d. Șumsky. În urmă preotul Căpitan Antonescu D. a rostit răniților o înălțătoare cuvântare.

După cuvântare, urmează serbarea datinilor Anului Nou, la începutul căruia d. Colonel Climescu face urare din partea ostașilor d-lui General Comandanul al Corpului de armată local, la care d. General de Corp de Armată Mitrănescu Florea răspunde urând „la mulți Ani!”

D. Comandan al Spitalului dr. Epure Vintilă în frumoase cuvinte se adresează răniților.

La toate Spitalele s'au împărțit ostașilor răniți cadouri de anul nou.

Au onorat cu prezența pe cei răniți domnii Colonel Popescu C., Colonel Dumitrescu, Maior Stoica, Maior Ciocârție, precum și doamnele Colonel Chitu și Deleanu.

LA FABRICA MILITARA

Într'o caldă atmosferă de camaraderie, Ofițerii, Subofițerii și Truza acestui stabiliment, au primit șiropitul cu așamă sfântă a anului nou dela preotul econom Căpitan Antonescu, Confesorul Garnizoanei.

Părintele Căpitan ca și d. Adm. Maior Pretorian Luca, directorul acestui stabiliment, sunt gata ori când să dea un ajutor moral, acestor bătrâni ostași.

La slujbă au fost prezenți d. Căpitan Rădulescu Zamfir, tânăr Căpitan din Cavalerie, care înlocuiește vremelnic pe d. Adm. Maior Pretorian, directorul fa-

bricei, d. Adm. Căpitan Lăzărescu Alex subdirectorul fabricei și un grup de tineri ofițeri, Adm. Lt. Teodorescu Paul Adm. Locot. Clincic Ioan și Gd. Sublocot. Mircea, Plutonier Teodorescu Gavril, Plutonier Major Veteș. Blaga Ioan, Plutonier Adm. Tapetea Anghel, Plut. Adm. Dimofte Gh. și Plut. droghist Bechold Ion.

După slujbă în câteva cuvinte preotul Căpitan Antonescu, arată importanța sărbătoririi zilei de 1 Ianuarie 1944, scoțând în evidență situația în care poporul român își serbează anul nou de astăzi.

După Părintele confesor Antonescu d. Căpitan Rădulescu Z. directorul fabricei se adresează ostașilor arătându-le munca pe care au depus-o în anul 1943, urând ca anul 1944 să-le aducă pace și liniște.

Alegeri de chiriarhi

BUCUREȘTI, 4. (Rador). Patriarhia Română, consiliul central bisericesc învișă pe membrii congresului național bisericesc, delegați ai tuturor eparhiilor din cuprinsul Sf. Patriarhiei să se prezinte la datele de 10, 11, 12, 13, 14 și 15 Ianuarie 1944, în ecleziu electoral pentru a participa la alegerea de chiriarhi în scaunele vacante de la Constanța, Buzău, Chișinău, Hotin, Bălți, Cetatea Albă, Ismail.

Se atrage atențiunea membrilor adunărilor eparhiale ale episcopilor Hotin, Bălți și Cetatea Albă, Ismail, că potrivit decretului lege de convocare Nr. 3288 publicat în Mon. Of. Nr. 298 din 21 Decembrie 1943 datele au fost schimbate precum urmează: Alegerea de chiriarhi al Hotinului-Bălți va avea loc la 13 Ianuarie 1944, iar alegerea de episcop al Cetății Albe-Ismail la 14 Ianuarie 1944.

Acest comunicat tine loc de orice altă convocare necesită la destinație din diferite împrejurări.

Judecătoria de pace mixtă Caransebeș,
Secția cărților funciare
Nr. 1584/1943 c. f.

CITATIE PRIN PUBLICATIUNE

Judecătoria de pace mixtă Caransebeș, Secția cărților funciare, aduce la cunoștință publică, că peționarul Adrian Dona, în calitate de succesor al def. sale mame Iconia Dona fost cu ultimul domiciliu în Caransebeș, a cerut radierea mențiunilor de coaverșiune notate asupra averii susnumitei debitoare în colile def. de c. f. Nr. 76 și 361 ale orașului Caransebeș.

În consecință, sunt invitați toți creditorii susnumitei debitoare a se prezenta la înfățișarea fixată în această cauză pe ziua de 12 Februarie 1944 orele 9 a. m., la această instanță, deoarece în caz contrar vor suferi consecințele legale.

Caransebeș, 23 Decembrie 1943.
Judecător. Conducătorul c. f.,
Dr. B. Stuber (ss) I. Ionașiu (ss)

1351

INCALȚĂMINTE PENTRU
BARBAȚI — DAME — COPII
cumpărați dela mag. românesc

MIHAI CĂLUGĂRU

Timișoara IV. Pța Gen, Drăgălina 11

Telefon 49-15

Inr. Of. Reg. Com. 462/10905/41 1334

Mobilă de ocazie:

camere combinate, dormitoare sufragerii, birouri, mese de scris, bucătării, recamier-uri, divane în mare asortiment

„INTERIOR” sucursala

(fosta Blidarju) IV. Pța Kütli 2.
Telefon: 47-40

Inr. Of. Reg. Com. 320/11378/42, 1114/3



1357/1

Nou! Nou! Nou!

USCATOR DE RUFE, practic, necesar
fiecărei gospodării, mai ales unde sunt copii

la TÂAMPLĂRIA KRETS

Timișoara II, Str. Baba Dochia 10, Inr. Cam. de Muncă 4348/39

1360

ZILNIC DE TOATE SI PENTRU TOTI

— **TANAR BANATEAN NUMIT PROFESOR UNIVERSITAR.** D. Dr. Gheorghe Ciulea a fost numit profesor titular la catedra de drept roman al Universitatii din Cluj-Sibiu, in locul vacant al prof. Cătușcanu, D. Dr. Gh. Ciulea este fiul d-lui decan al Baroului Avocaților din Oravița și a făcut strălucite studii la Paris, fiind în urmă numit docent la universitatea din Bonn am Rhein. Dsa este numit profesor universitar la vârsta de numai 28 de ani.

— **O FAPTĂ CREȘTINEASCĂ.** Asociația misionară ortodoxă română, Oastea Domnului din Timișoara-Mehala, a descins Duminecă d. m. în mijlocul soldaților răniți din Spitalul Bega. S'au împărțit: prăjituri, cărți de rugăciuni, calendarele eparhiei, ale Oastei Domnului etc. Să dea bunul Dumnezeu că, acest gest de iubire creștină să fie și altora pildă vrednică de urmat.

— **CE ICE NU AU ORDINE PENTRU MOBILIZARE NU POT SĂ NU RASPUNDA CHEMĂRIILOR.** Marele Stat Major, aduce la cunoștință tuturor că, nimeni nu are dreptul de a reține oamenii dela concentrare, fără de existența unui ordin aprobator, dat de către autoritățile militare. Toți aceia cari așteaptă o aprobare pentru scutire, nu pot rămânea pe loc ei vor trebui să se prezinte la unitate. Cei ce nu se prezintă vor fi dați în judecată.

— **PLATA DEFINITIVĂRIILOR.** Ministerul Culturii Naționale, Direcțiunea Contabilității, aduce la cunoștință că, decretele definitivării este o avansare, plate drepturilor, decurgând din definitivări obținute în cursul exercițiului se va face potrivit legii măsurilor financiare excepționale, dela data publicării deciziei în Monit. Of. și numai astfel de definitivări sunt prevăzute în buget. Această dispoziție se aplică pentru înaintările învățătorilor de gradul I și II.

— **UTILIZARE.** Ministerul Culturii a aprobat utilizarea învățătorului refugiat Cotul Cosma dela școala primară din Șanț, J. Năsăud, la o școală primară din regiunea Timișoara.

— **COLECTARE DE PRODUSE LITEREARE.** Elevii de curs secundar au fost îndrumați să colecteze versuri populare închinare M. S. Regelui, Dui Mareșal Conducător, Neamului și Țării, vitejiei ostașilor și prietenilor țării noastre; cântece populare ostășești, obiceiuri locale, datine, etc.

— **CĂRAMIZI PLASATE DE ELEVI.** Ministerul Culturii Naționale a aprobat că școlile să contribuie la distribuția unei părți din cărămizile pe care Episcopia ortodoxă din Oradea-Beiuș le vinde prin colecția publică cu 20 lei bucata.

— **CONCENTRAREA ȘI MOBILIZAREA FUNCȚIONARIILOR.** Instituțiile publice și întreprinderile particulare nu pot reține funcționarii și angajații pe motiv că ar fi fost propuși pentru scutiri de mobilizare și concentrare, până când nu există un ordin probator, emanat în prealabil dela autoritățile militare.

— **EXAMEN PENTRU NORMALIȘTI.** OBILIZAȚII. Elevii normaliști cl. VII, care nu încorporați urmează să se prezinte la examen pentru această clasă. Ei nu vor putea trece examenul de diplomă, decât după ce vor face o practică de cel puțin trei luni într-o școală de aplicație.

— **UN GEST FRUMOS.** Domnul D. Iosif Jemciuanu a donat Asociației Culturale Astra Bănățeană suma de 1000 lei, drept ascumpărare pentru felicitările de sărbătorii și Anul Nou, Astra Bănățeană nu trebuie să uite tuzurora care vor imita acest gest și duce la cunoștință, că menține deschisă sta de donațiuni.

— **EVITAREA DISTRUGERILOR CABELOR TELEFONICE.** Profesorii sunt rugați să evedențeze elevilor gravitatea faptului distrugerii și furtului de cabluri telefonice, care constituie o adevărată crimă. Subsecretariatul de Stat al Aerului, aduce la cunoștință profesorilor acestuia spre a evita în viitor aceste distrugerii.

— **INAVTARI IN GRAD** Următorii învățători din regiunea Timișoara au fost înaintați la gr. I: Marcu Ilie, Ususău; Guiaș Emeric Inăud-Bihor; Herbeju Ana, Ineu-Arad; Stepici Dtric, Pecica-Arad.

— **CONFERINȚA LA LECTORATUL GERMAN.** Serviciul de conferințe al Lectoratului German din Timișoara își reia activitatea Miercuri 5 Ianuarie. Insuși directorul Lectoratului d. prof. Strecker va vorbi, în cadrul cursului de literatură, despre cucerirea Perului. Cu aceasta conferință se termină ciclul despre intrarea Lumii Noi în conștiința europeană. Oaspeții cari doresc să cunoască metoda de lucru a Lectoratului pot participa la această conferință după o simplă anunțare la cancelarie. Conferința se ține în sala Lectoratului Bul. Regele Mihai I, Nr. 8 la ora 19.

— **ANULAREA AUTORIZAȚIILOR DE FOTOGRAFIERE.** Ministerul Propagandei Naționale a anulat toate autorizațiile de fotografiere și pistură eliberate de către Oficiul Național de Turism. Noile autorizații se vor elibera de O. N. T. sub forma unor legitimații cu fotografia titularului.

— **CONCERTUL UNUI CUNOSCUT VIOLINIST GERMAN LA TIMIȘOARA.** Sâmbătă, 8 Ianuarie, ora 21 va avea loc în sala Teatrului Național concertul cunoscutului violinist german Gerhardt Taschner, primconcertmaistru al Orchestrei Filarmone din Berlin, Accompanimentul de pian va fi asigurat de dna Gerda Taschner. Biletele (500, 400 și 300 lei) se găsesc la Agenția teatrală.

— **PLATA ORELOR SUPPLEMENTARE.** Cu începere dela 1 Ianuarie 1944 orele suplimentare ale profesorilor și măestrilor din învățământul secundar de toate categoriile se vor plăti cu 300 lei ora efectivă pentru toate categoriile de salarizare și independent de situația în învățământ.

— **CEA DINTAI FABRICA DE PERII DE DINȚI DIN ROMANIA SE INFINTEAZA LA SANNICOLAU.** Un comerciant de la Sannicolau Mare, d. Roos intenționează să înființeze o fabrică de perii de dinți. Aceasta ar fi cea dintai uzină de acest fel la noi, având de bușeu asigurat și evitând periodicele crize în aprovizionarea țării cu acest articol.

— **POSTURILE NOI DE PREOȚI AJUTATORI.** Ministerul cultelor a aprobat înființarea următoarelor parohii și posturi de preoți ajutători: Parochia Timișoara Fabrică II, Parochia Peciul Nou, Parochia Sașu Mare și Parochia Varnița din județul Timiș-Torontal și Parochia Silnie jud. Severin.

Nouile consilii de administrație ale întreprinderilor municipale

D. Dr. Ion Doboșan primarul municipiului Timișoara prin o decizie recentă a numit pe data 1 Ianuarie 1943 nouele consilii de administrație ale întreprinderilor municipale. Ele sunt următoarele:

I. E. T.: Președinte: dr. Emil Țieran ajutor de primar; membrii: dr. ing. Cornel Miklosi directorul regiei I. E. T., Ioan Filip secretarul general al municipiului, ing. Ioan Sava, dr. Aurel Mezin avocat.

Comisia de control: Pavel Disela șeful serviciului financiar municipal, Aurel Măneacu expert contabil.

I. T. A. S.: Președinte: dr. Ioan Doboșan primarul municipiului Timișoara; membrii: ing. Vasile Zbegan directorul regiei I.T.A.S.,

— **INMORMANTAREA A TREI AVIATORI GERMANI CAZUȚI LA REȘIȚA.** Vineri a avut loc la Reșița înmormântarea a trei aviatori germani căzuți cu avionul lor în munții Reșiței, cu participarea autorităților militare și civile, a conducătorilor Grupului Etnic German și a unui public numeros. Corul parohial rom. cat. și fanfara UDR au cântat, o companie a armatei române și un detașament de permisionari germani au dat onorul celor căzuți la datoria lor de ostași.

— **NOUI PEDAGOGI LA ARAD.** D. Popa Gheorghe a fost numit pedagog la Liceul Comercial de băeți din Arad, iar Dșoara Silaghi Valeria — cu atribuții de secretară — la liceul Ghiba Birta.

— **PENTRU LUMEA I. O. V.** Se atrage atențiunea lumii IOV că firma Anton Titz, comerciant de pene din Timișoara I, Bd. Diaconovici Loga 8/b caută spre angajare urgentă 2—3 vătuve de război ca lucrătoare în magazine și 6—8 invalizi de război pentru colectarea penelor în județ. Solicitanții posturilor se vor prezenta biroului municipal IOV pentru a primi recomandarea necesară.

— **CAPELAN REFORMAT LA LUGOJ.** Ministerul a recunoscut numirea Dlui Kicsi Iosif în postul de capelan pe lângă Protopieria reformată Lugoj.

— **INFINȚAREA UNUI SINDICAT PENTRU CREȘTEREA CALULUI DE RASA „NONIUS” IN COMUNA COMLOȘUL MAKE.** In ziua de 30 Decembrie crt. a luat ființă în frunțașă comună Comloșul-Mare, sindicatul pentru creșterea calului de rasa „Nonius”. In această stațiune vor veni la montă și iepelile din comunele Lunga și Nereu.

— **DISPENSE DE VARSTA PENTRU INTRAREA IN MAGISTRATURA.** Prin decretul lege No. 863, s'a acordat dispensă de vârstă candidaților la funcțiunea de magistrat stagiar, dacă nu a depășit vârstă de 30 ani la data fixată pentru examen sau dacă candidatul a fost mobilizat sau concentrat în intervalul dela 1 Septembrie 1939 până azi, cel puțin trei luni, în care se va socoti și timpul petrecut eventual în spital sau în concediu medical.

— **NOU PAROCH IN COMUNA PRIGOR.** Diaconul Ilie Cămpianu dela catedrala episcopală Caransebeș a fost numit preot paroh la Prigor (jud. Caraș).

— **SEDINȚA COMITETULUI MUNICIPAL DE PATRONAJ.** Miercuri 4 Ianuarie orele 11 va avea loc în sala de sedințe a primarici, sedința Comitetului municipal de Patronaj.

— **SABBATORIEA ZILEI SF. BOTEZ** In ziua de Joi, 6 Ianuarie 1944, cu ocazia sărbătoririi Sfântului Botez, la biserica ortodoxă română din Fabric se va ofiția un serviciu religios, la care vor participa reprezentanții tuturor autorităților civile și militare. Ținuta pentru civili: jachetă, paltou și pălărie înaltă; pentru militari: veston și pantaloni kaki, cisme negre, manta, centură de piele, sabie atârnată de curcușe, mănui roșii, șapcă.

— **DIRECTORII ȘCOLILOR SECUNDARE SUNT INSARCINATI CU NUMIREA PERSONALULUI DE SERVICIU.** Mișcarea personalului de întreținere, auxiliar și de serviciu dela școlile secundare, în afară de intențenți și magazioneri, se face de către directorii conducători ai școlilor respective, cu obligația de a comunica Inspectoratelor școlare regionale.

— **PENTRU CRUCEA ROȘIE.** D. dr. Augustin Maior, medic din Timișoara, a donat suma de 1000 lei Crucii Roșii filiala Timișoara. Prin această sumă răscumpără felicitările de anul nou.

— **LUCERNA PENTRU ÎNSĂMÂNȚĂRILE DE PRIMĂVARA ASIGURATE.** Stocul de semințe de lucernă necesar pentru înșămânțările din primăvară în județul nostru este asigurat. Sămânța se află în stațiunea de decusutare plombată.

— **CARAVANA CINEMATOGRAFICĂ PENTRU SATENI.** Caravana cinematografică pusă la dispoziția Prefecturii Județului de O. N. C. condusă de d. prof. Vichentie Ardeleanu a vizitat în cursul Duminicii trecute com. Gătaia, înainte de începerea spectacolului d. prof. Vichentie Ardeleanu a conferențiat despre „Drepturile noastre asupra acestui pământ.”

— **CATEDRĂ VACANTĂ LA CONSERVATORUL DE MUZICĂ DIN CLUJ-TIMIȘOARA.** Ministerul Culturii Naționale a publicat vacantă a doua catedră de Teorie și solfegeii dela acest conservator. Catedra se va ocupa prin chemare.

— **ÎNSĂMÂNȚĂRILE DE PRIMĂVARĂ CU PLANTE TEXTILE.** București, 4. S. P. P. transmite: Ministerul de Agricultură a stabilit suprafețele care urmează să fie înșămânțate în primăvară cu plante textile. Astfel pentru cânepă 100.000 ha.; pentru in 80.000 ha.; iar pentru bumbac 100.000 ha. In vederea acestei acțiuni s'au luat toate măsurile pentru distribuția semințelor necesare.

— **DEFINITIVARE LA POLITEHNICA.** D. Dr. Ioan Nanu șef de lucrări la catedra de industri agricole dela facultatea de agronomie a Politehnicei din Timișoara a fost definitivat în postul ce-l ocupă.

— **STUDIUL PRINCIPALELOR SEMINTE OLEAGINOASE DIN JUDEȚ.** La „Laboratorul de Chimie Agricolă” din Timișoara, de sub conducerea d-lui ing. Gârda sunt în curs lucrările de studiu a principalelor semințe oleaginoase, cultivate în județul nostru și anume: floarea soarelui, dovleac, etc. La terminarea lucrărilor rezultatul va fi publicat.

— **SE POATE INCHIDE APA PENTRU NEPLATA TAXELOR?** Într'un ziar din localitate se publică plângerea unor cetățeni timișoreni că li s'a închis apa pentru neplata taxelor. Informându-ne la ITAS, am primit lămurirea că această măsură extremă se aplică răilor platnici ai Alimentației cu Apă numai cu totul excepțional, când toate avizele și somațiile de plată au rămas fără efect. Închiderea apei pentru neplată este de altfel o măsură prevăzută în lege, iar regia ITAS o aplică (în cazurile excepționale semnalate) obligată de Legea Patrimoniului Public, care o face responsabilă de înăsarea și repararea serviciilor prestate.

Bonuri de încălziminte aprobate

Serviciul de distribuție și control al încălzimintelor comunică în continuare următoarea listă de bonuri aprobate înainte de sărbători.

Incălziminte gata: 2283 2285 2288 2289 2291 2294 2296 2299 2300—2305 2308 2316 —2326 2328—2333 2337—2340 2342 2343 2345 2350—2355 2357—2359 2362 2364—2370 2372—2378 2383 2384 2386—2389 2413—2415 2417 2419 2425 2426 2429—2431 2391—2397 2401 2403—2405 2407—2411 2434 2437 2441 2444 2446 2451 2454 2455 2457—2459 2461—2464 2468—2478 2480—2491 2493—2495 2497 2498 2500—2502

ing. Vasile Zbegan șeful serv. tehnic municipal, ing. Ioan Pohlen, dr. Cornel Groșoreanu avocat.

Comisia de control: Pavel Disela șeful serv. financiar, Simion Ciocărie expert contabil.

S. E. T.: Președinte: dr. Petru Warth ajutor primar; membrii: dr. Eutimiu Loichița dir. regiei I.T.A.S., ing. Vasile Ciurcu șeful serv. tehnic municipal, ing. Eugen Munteanu, dr. Gheorghe Oprea șeful contenciosului municipal.

Comisia de control: Pavel Disela șeful serv. financiar municipal, Ioan Konstantinovici expert contabil.

2504—2508 2510—2512 2516 2518—2520 2523 2524 2526 2527 2531 2534—2538 2542 —2547 2550 2551 2553 2554 2565—2567 2570 2573 2574 2576 2577 2580 2582 2586—2591 2593—2609 2612—2619 2622 2623 2626—2635 2637—2642 2644—2648.

Pingele: 1215—1257 1260—1262 1266—1279 1282—1292 1295—1339 1341—1348 1350 1351 1356 1358 1360—1372 1375 1376 1378—1380 1382 1391 1394—1407 1409 1411—1422 1425—1427 1429—1434 1437—1439 1442—1444 1447—1459 1466 1468—1475 1477 1478 1480—1484 1487—1494 1497—1506 1509 1510 1512—1519 1523—1525 1527 1530 1546 1549 1550.

MICA PUBLICITATE

5 lei cuvând apare în fiecare zi. Anunțuri se primesc la Administrația ziarului în Str. Mărășești Nr. 1. Telefon Nr. 11-28.

Cooperativa „Albina” din Arad! Nou angajează imediat un contabil expert și un vânzător cu garanție pentru beuturi spirituoase.

Caut camera mobilată pentru 1 Ianuarie medic sublocot. Adresa la ziar.

Colegiul Militar Arad Piața Luptei 2-4 angajează bucătari sau bucătăreasă cu carte de meșter, cu un salariu lunar de lei 5000, plus casă, lumină, lemne și apă gratuit pentru acei ce vor locui în localul colegiului. Acei ce vor locui în oraș vor primi un plus de 25% din salariul brut. Doritorii se pot adresa zilnic colegiului.

DE VANZARE un pianist cu patru pesage în stare bună. Informațiuni se pot primi la Mihai PUNKÖSDI, Sautung Nr. 700, jud. Brașov.

Redacția ziarului „D A C I A”, pentru Arad, Strada Mărășești Nr. 1, Telefon: 11-28, caută funcționară.

Redacția ziarului „D A C I A”, pentru Arad, Strada Mărășești Nr. 1, Telefon: 11-28, caută funcționară cu practică.

CAUT bucătăreasă perfectă. A se adresa la ziar.

CAUT cameră mobilată intrare separată. Adresa la ziar.

CAUT două camere goale pentru birou în centru. Adresa la ziar.

BEUTURA SPECIALIȘTILOR

Ananas, Cacao, Cafe, Curacao, Alas-Doppel-Eimel, English-Pench, Danziger Goldwasser, Vanille, Cherry-Brandy, Triplesec, Migdale, Benedictine, etc.

Roughriders-Rom Jamaica, Import Rom, Old Tom Rom, Whiskey, Absynthe, Gin

Încă în calitate originală la

CASA DE INCREDERE

„FLORA”

fabrică de rom și licheoruri S. A. ARAD, Bl. Regele Ferdinand Nr. 33. Telefon: 11-41 11-42.

1022

Pretul vinului este prea exagerat la Arad!

Despre frumoasa Podgorie dela Arad noi am mai avut ocaziunea să vorbim în ziarul nostru, cu care prilej i-am prezentat toate frumusețile ei, precum și avantajele pe care le are față de alte podgorni similare. Dar cu același prilej am mai trebuit să arătăm că din cauză că această podgorie nu poate da randamentul corespunzător, dat fiindcă posesorii de vii din partea locului n'au căutat să formeze obștii și nu au ținut să standardizeze produsele lor, din care pricină nici vinul din partea locului nu este suficient de bine cunoscut și prin urmare nici nu este prețuit la valoarea lui adevărată.

Dar asta fiind o altă problemă ne mărginim deocamdată să arătăm, cu oarecare indignare, ce motive au îndemnat pe întreprinderile de vinuri din localitate, ca să majoreze vinul exact înaintea sfintelor sărbători și încă cu sume destul de ridicate. Noi credem că măsura pe care au luat aceste cooperative din orașul nostru, care au majorat vinul, au făcut un act samavolnic și au sărit peste cal. Căci nu este admisibil, ca chiar aici la Arad, unde există vin suficient și încă de foarte bună calitate, ca prețul lui să fie urcat țam-nesam, cu scopuri care fără îndoială că descoperă intențiunile celor care au procedat în felul acesta.

Am auzit voci din public foarte indignate împotriva cooperativei care au majorat vinul și care, fără se țină seama, că populația se află în fața unor mari sărbători au căutat chiar cu acest prilej să le strice și buna dispoziție și totodată și socotelile bieților cetățeni, care nu dispun, așa cum le-ar plăcea domniilor cooperatiști să creadă, că toată lumea are capitaluri din care să poată da oricât pentru trebuințele fiecăruia dintre noi. N'am înțeles această majorare nici pentru faptul că în situațiunea generală nu s'a produs niciun fel de schimbare. Căci oricum ar sta lucrurile, mă întreb, cui îi dă mâna să plătească astăzi între 300—400 lei butelia de vin infundat, care demultori nici nu este de calitate și care este departe prin valoarea sa de vin de masă să contravaloareze suma ce s'a dat pentru el. După câte știm noi, vinul achiziționat de către întreprinderile locale nu depășește suma de 60—80 lei kg. Dela această sumă și până la a plăti pentru un kg. vin infundat câte 300, ori chiar 400 lei, este totuși o foarte mare diferență. Nu vom căuta aici să analizăm câștigurile fiecăruia în parte, care sunt precum se vede extrem de mari, dar cerem din partea celor care sunt chemați să examineze această situație, să ia măsurile de rigoare imediat și, dacă există vinovați,

și noi credem că există destul, să fie traduși imediat în fața justiției spre a-și primi cuvenita pedeapsă. Căci oricum s'ar judeca lucrurile, la Arad, unde avem ocea minunată Podgorie, îmbelșugată cu toate bunătățile, dar și cu vin minunat și suficient de mult, ca tocmai aici vinul să fie mai scump ca în oricare altă parte a țării.

Noi ne-am făcut datoria și am remarcat fenomenul, dar totodată și îndrăzneala celor care s'au deda, la aceste majorări. Asemenea mari prețuri nu se iau nici în capitală pentru vinul infundat decum să poată fi cazul chiar la Arad, unde, după cum am mai spus-o, avem vin din belșug și care n'ar strica dacă ar fi comercializat, așa cum asemenea lucruri se fac unde există înțelegerea și buna voință și în cazul acesta intermediarii, toți, dar absoluți toți, ar cădea și n'ar mai putea școarce și ei câte ceva din pungă bieșului consumator, caruia desigur că acest vin i-a fost suficient de acru cu prilejul sărbătorilor de față.

I. D. DABICIU

CALEIDOSCOPI

FARMACII DE SERVICIU

5 IANUARIE 1944

Dr. Dick Str. Mărășești, colț Consistoriului, Telefon 17-68.

Dr. Karpati Gara Podgoria,

Mumuianu, Calea Aurel Vlaicu Nr. 60
Serviciul permanent.

CINEMATOGRAFE

5 IANUARIE 1944

URANIA: „Zvâpăiata”.

CORSO: Carnavalul dragostei

FORUM: Macario Viconte

ROYAL: Un bărbat cu principii.

ARO: Bunicul păcălit.

Cinema CORSO Arad

Telefon: 23-64

MIERCURI PAUZA

JOI PREMIERA!

cu Dora Komar, Johannes Heesters, Dorit Kreysler, Hans Moser in

Carnavalul dragostei

Sub binefăcătoarea influență a carnavalului, o veche dragoste între timp intreruptă; revine. Muzică; veselie renană și jocul plin de viață al interpreților făuresc un tot încântător

Reprezentări la ora 3, 5, 7 și 9 fix

Cinema „FORUM” Arad

Telefon: 20-10.

Azi ! Repr. la orele 3, 5, 7 și 9 fix Tel: 20-10

Două ore de răs cu hohote
Spectacol de bună dispoziție

Macario-Viconte

CINEMA ROYAL ARAD

STRADA ALECSANDRI 2

Dacă doriți să vă simțiți bine și să petreceți cu veselie 2 ora vizitați filmul

Un bărbat cu principii

In cea mai reușită Operetă muzicală, cu cântece și dansuri, Regia: GEZA von BOLVARY

Reprezentările se încep la orele: 3, 5, 7 și 9 fix.

In Dumineci și în zilele de sărbători MATINEU la orele 11½ cu intrare generală de lei 60.

Cinema URANIA Arad

Telefon: 12-52.

Cinema de premiere. Sala bine încălzită.

MARE REPREZENTAȚIE

UN FILM LA CARE VEȚI RĂDE CULACRIMI
JENNI JUGO :- ALBERT MATTERSTOCK

in

»ZVĂPĂIATA«

Unicum-Zwack
Licheur-Zwack
Cogniac-Zwack
Rom-Zwack

VIN VERMOUTH, VIN MALAGA

Întă ce de sărbători, va întregi rețeta dată fidelilor consumatori. Vă întrebați cum toate aceste le găsiți în orice loc ?

Negreșit, căci

ZWACK

e marca ce conduce peste tot

La elegantul

Cafe-Restaurant

D A C I A

Cântă în fiecare seară - minunata NUNA NIKY

ARADUL CULTURAL-SOCIAL-ECONOMIC

Cum s'ar putea ajuta functionarii publici

--- O problemă ce ușor poate fi rezolvată ---

Greutățile provocate de situația excepțională în care ne găsim în momentul de față ridică anumite probleme, care trebuie studiate și soluționate după împrejurări, pentru a face ca greutățile mai mari să poată fi înlățurate, ori dacă nu este posibilă înlățurarea lor completă, cel puțin ameliorate în măsura posibilităților. Prima categorie de cetățeni, care simte mai ales greutățile vieții este categoria funcționarilor publici de toate gradele ale căror venituri sunt limitate și în cele mai multe cazuri nu pot ține pas cu vremurile pe care le străbatem. Este vorba în primul rând de scumpetea vieții, care apasă în cele mai multe cazuri asupra acestei categorii de oameni. Dar să ne explicăm.

În trecut funcționarilor li s'a dat posibilitatea de aprovizionare și pe calea creditelor directe, ori chiar indirecte. Cele mai multe familii își făceau aprovizionarea dela comercianți, prin intermediul unor instituțiuni, care mijloacele credite și care prin felul acesta zăteau asigurarea un traiu mai liniștit funcționarului și de mijloace, dându-i posibilitatea, ca pentru mici sacrificii bănești să ațingă la un ajutor direct și în orice moment. Timpurile actuale fiind cu totul

terite, creditele despre care vorbim, cu restrâns, sau au început cu desăvârșire. Este deci foarte lesne de înțeles că tă fiind situația creață de război, cii funcționari nu se mai pot bucura avantajele avute în trecut și deci și eutățile lor familiare au devenit din o dată foarte apăsătoare. Croitorul nu a înfecționează haine în rate, panturul nu mai lucrează decât numai pe ni gata, iar băcanul nu mai dă pe crecum făcea înainte. Funcționarii mai ici, dtr și cei mai numeroși, s'au văzut și dintr'o dată într'o situație destul de grea și destul de dificilă. Li s'au refuț orice fel de credite, mai ales despre re am amintit mai sus, din cauza timrilor excepționale.

Nimeni nu poate fi făcut răspunzător ru starea de fapt, dar iarăși ne gânm în mod foarte serios și la situația leilor funcționari, despre a căror soartne ocupăm în articolul de față, a ndul cel mai curat, de a le veni în ator prin anumite mijloace ce ni se par ar putea fi foarte lesnicios realite.

Se mai știe de altfel că pentru timpuri de pace au mai funcționat și anumite case, după categoriile de funcționari, care se găseau în capitală și care dădeau ajutoare, când li se cerea și când era cazul. Astăzi, desigur, ca aceste instituțiuni mai funcționează, dar ajutorul pe care îl dar ajunge mult prea târziu la măsă și astfel din cauza ea multe creditele ofese "sunt dacă ni însucaz prea greoi de obți-

distă o Casă a învățăombrilor corpului didabile, alta a ostașilor, alta a PTT, și CFR, etc. dar ocațiile au funcționat te „consumuri” care dăredite și care erau inorarea categoriilor de vom căuta să demonstrostul acestor case otivitatea lor este foarte urrora, ei ne mărginim itunea instituțiilor fid ad asupra acestei impeți și să le invităm de a această problemă, înfiinbancă din orașul nostru pentru ajutorarea funcum ar făcut-o fostele redit. Și nu va fi nici în oilor românești dela noi funcționarilor din chesse va rezolvi și această ține sacrificii materiale

și cu multă bunăvoință, ce nu se poate face, când ești dispus să-ți ajuți pe semenii tău, pe acela care are nevoie prea deseori de asemenea credite. De unde ar putea să ia sume imense de bani un biet funcționar cu o familie mai numeroasă în preajma sărbătorilor, când atâtea și atâtea lipsuri se ivesc? Și cine nu cunoaște astăzi mai ales situația micilor funcționari, cari duc o viață mai mult decât modestă.

Prin înlesnirea creditelor, despre care amintim mai sus s'ar înlătura multe gânduri grele și s'ar putea aduce multa

raze de lumină și acolo, unde soarele mulțumirii n'a cam puțin străbate. D-nii directori de bănci dela Arad, dimpreună cu consiliile lor să ia în studiu această problemă a creditelor. Și dacă vor judeca omeneste, suntem siguri că ne vor da dreptate, ba ceva mai mult, vor lăa măsuri ca creditul ăstă și imediat să și poată fi acordat funcționarului care prezintă minimala garanție de a-l și putea ridica. Așteptăm deci un gest din partea celor chemați să rezolve această chestiune.

I. D. DABICIU

Un specialist în aplicarea hibridării unor vițe de vie

Sunt puțini specialiști în țara noastră care se ocupă practic cu hibridarea diferitelor soiuri de viță, pentru a scoate o varietate nouă cu calități superioare, și adaptate soiurilor și cimei podgoriilor noastre.

Această hibridare cere cunoștințe tehnice dintre cele mai alese și o muncă asiduă timp de mai mulți ani, făcându-se observații care numai un om specialist le poate controla, întrucât o mică neabagare de seamă poate nimici toată munca de ani de zile.

În țara noastră nu s'a dat în trecut o importanță atât de mare și numai cu timpul s'au găsit oameni înzestrați cu talent care să se ocupe cu încrucișarea viței de vie, pentru a scoate un nou hibrid cu calități speciale.

Cum regiunea Aradului posedă o frumoasă și renumită podgorie, am căutat pe cât posibil a ne da seama dacă avem

specialiști de această natură, cercetările noastre nedând greș într-o dată am găsit în comuna Ghioroc jud. Arad, în persoana d-lui Adalbert Kauffmann, un specialist apreciat în această materie, elogiat chiar și de „ROMANIA VITICOLA” prin pana d-lui Dr. Gh. Constantinescu, o somitate în această materie.

D. Kauffmann Adalbert din Ghioroc după o muncă încordată de 26 de ani a reușit să obțină o varietate de viță „CAROLA”, timpurie, cu calități neîntrecute, care va înlocui „PERLA” de Ciaba.

Munca acestui specialist este controlată și sprijinită de Institutul de Cercetări Agronomice al României.

Am scris aceasta pentru a arăta că avem totuși specialiști în această materie, la noi în Arad.

I. P. D.

Un mare plan pentru dezvoltarea Municipiului Arad

În ultimii 25 ani municipiul Arad a luat o dezvoltare dintre cele mai imbucuratoare atât din punct de vedere edificitar, cât și din alte privințe, ca: comerț, industrie, meșteșuguri de tot soiul, precum și ca dezvoltare industrială și comercială. La timpul său, în presă au fost tratate și în general, dar și parțial toate realizările ce au luat tîmța aci. Cu toate că s'au făcut multe înfăptuiri laudabile totuși dezvoltarea orașului nostru nu s'a făcut după un plan bine definit și întocmit de specialiști, din care cauză în general nu se poate vorbi despre o dezvoltare a municipiului Arad în stil mare. Despre acest lucru se pare că s'au convins și factorii cei mai chemați. Aflăm cu multă plăcere că este vorba de un plan foarte vast pentru dezvoltarea municipiului Arad, plan care ar cuprinde și malul stîng al Mureșului și întreaga Cetate. Cele două maluri ar fi legate unul de altul prin câteva poduri mărețe dând astfel acestei porțiuni un aspect dintre cele mai impunătoare și estetice. Fără îndoială este vorba doar de un plan care dacă s'ar pune în aplicare ar schimba

dintr'o dată întreaga înfățișare a municipiului nostru.

De altfel mai suntem informați că pentru punerea în aplicare a acestui gi gantic plan de dezvoltare a orașului Arad s'a primit și aprobarea celor mai înalte foruri administrative din țară cari, și-au exprimat dorința în sensul de a da orașului Arad cea mai mare atențiune.

Odată cu punerea în aplicare a noului plan de edificare al Aradului au fost luate în combinație și alte necesități moderne urbanistice, printre cari la loc de frunte stă stadionul sportiv, băile populare, și bazinele de înot. Am arătat aci sumar de ce gânduri sunt preocupati în momentul de față actualii conducători ai primăriei municipiului nostru. Și am luat act cu multă satisfacție de această frumoasă inițiativă care dacă s'ar traduce în realitate va da orașului nostru cu adevărat o înfățișare de metropolă civilizată și modernă. Dar despre acest gi gantic plan ne rezervăm dreptul de a reveni la timp.

I. D. B.

Cazul șoferilor și birjarilor din Arad pe timpul camuflajului

În mai multe cazuri s'a arătat că pe timpul de camuflaj vehiculele care circulă pe principalele străzi ale orașului nostru, nu respectă viteza și astfel provoacă destule neajunsuri cetățenilor care la traversare, de străzi și pe porțiunile mai mult întrebunțate sunt mereu molestați și chiar în foarte dese cazuri suferă unor neajunsuri destul de periculoase. S'a constatat că șoferii și birjarii care gonesc foarte repede și nu țin socoteală de împrejurări, levind și pînând în foarte dese cazuri în pericol pe bietul pieton, care nu are nicio posibilitate de a se apăra împotriva unor

asemenea elemente nesocotite și de foarte multe ori intenționat puse să facă necazuri și să provoace nemulțumiri.

Noi atragem atențiunea organelor poliționesti dela noi asupra celor ce se petrec mai ales între orele 6—8 seara, când întinericul este mai pronunțat și când circulația pietonilor este mai mare. Să se dispună cum și după ce anume norme trebuie să circule vehiculele, iar pietonii să fie îndemnați să păstreze și ei la rândul lor ordinea și să nu traverseze unde le place străzile, spre a nu da loc la discuțiuni și neajunsuri inerente în asemenea cazuri.

Tot despre specula de pe piața Aradului

Despre piața locală s'a scris de foarte multe ori în ziarul nostru și de fiecare dată au fost scoasă în relief reșelele ce le comit mai ales revanzătorii, care caută mereu să speculeze orice situație, cu scopul de a ajunge la venituri în cele mai multe cazuri nejustificate. Din relațiile noastre care pe dealtă parte au și avut succesul dorit, autoritățile în drept au luat măsurile pentru curmarea răului și au pedepsit pe cei vinovați conform dispozițiilor legilor. Astie, au fost reglementate vânzările directe către consumator și au mai fost instituite comisii cu scopul de a controla zilnic aplicarea măsurilor date de către cei în drept. Efectul lor a fost binefăcător, iar dacă nu întotdeauna au putut fi puși la locul lor pescuitorii în ape turburi, aste se datorește în mare parte și neglijenței marelui public consumator care nu denunță pe cei care caută să-i înșele și să le ia prețuri cu mult mai ridicate pentru anumite alimente de necesitate imediată. S'a putut face constatarea că, atunci când există între consumatori o disciplină și o înțelegere perfectă, nici speculanții nu-și pot face de cap, cum s'a întâmpiat în atâtea cazuri până aci.

Mai recent se observă lipsa totală a ouălor de pe piața noastră, fapt care se datorește fără nicio îndoială tot acestei intenții de speculă, întrucât nu se găsește nicio justificare reală din care să rezulte lipsa acestui foarte însemnat aliment de pe piața locală. Cu bani buni și la prețuri ridicate însă își oferă pe sub mână mai toate pilărițele — cum li se spun revanzătoarelor în partea locului — atâtea ouă câte doresți. Se pune atunci fireasca întrebare, de unde posedă aceste comerciante ambulante cantități de ouă, dacă nu din acapărarea lor înainte de a putea ajunge pe piață și târguite direct de către producător și consumator? Noi ne facem ecoul joculariei marelui public ce are de suferit din această cauză și rugăm autoritățile în drept să ia măsurile de cuviință și de data aceasta pedepsind exemplar pe toate acele femei care se fac vinovate de ascunderea și zămarea în vânzare a ouălor pe cale nepermisă și numai pe sub mână.

Căci orice s'au spune, Aradul n'a putut fi epuizat așa dintr'o dată de aceste alimente, mai cu seamă că se știe prea bine că toate împrejurimile orașului nostru sunt foarte bogate în crescători de păsări și că pe timpuri s'a și făcut export pe o scară foarte întinsă, a acestor produse ale regiunii noastre.

Problema circulației la Arad

Despre problema circulației dela noi s'a scris foarte mult în presă și asta datorită faptului că această problemă încă n'a fost rezolvată de către cei în drept spre nemulțumirea generală a cetățenilor dela noi. La timpul său am arătat că conducătorii primăriei prin întreprinderile municipale au început punerea primului terasament de tramvaiul electric din localitate, care cuprinde porțiunea gara C. F. R. și până la podul Traian dela Aradul-Nou pe o lungime, de circa 7 km. Cum lucrările pentru terminarea acestei prime linii merg destul anevoios s'a luat inițiativa de a se veni în ajutorul populației fiind pus în circulație un vagon de tramvai remorcat de un motor care a și început să circule între gara C. F. R. și până la Primărie. Iar de îndată ce terasamentul se va termina circulațiunea acestui vagon se va extinde până la Piața Avram Iancu.

I. D. D.

ULTIMA ORĂ

Situația fronturilor

Dela cartierul general al Führerului, înaltul comandament al forțelor armate germane comunică:

La capul de pod Nicopol și la sud-est de Nepropetrovsk, acțiunile de luptă a stăbuit în cursul zilei de ieri.

La sud și sud-est de Jitomir, puternicele atacuri sovietice au fost respinse după nimicirea numeroaselor tancuri inamice, iar la vest de oraș au fost zadărnice încercările de impresurare ale sovieticilor. Ceva mai spre nord, trupele noastre stau în lupte grele cu unitățile ofensive sovietice.

La Vitebsk au dat greș puternicele atacuri ale inamicului. Un atac propriu a aruncat înapoi inamicul pătruns în mod trecător în pozițiile noastre, după respingerea mai multor contraatacuri sovietice și în ciuda rezistenței crâncene a inamicului.

În celelalte sectoare ale frontului răsăritean, au avut loc, pe lângă viscole de zăpadă puternice, numai lupte cu caracter local.

Pe frontul din Italia de sud ziua a trecut calmă.

Bombardierele de teroare au continuat în cursul nopții trecute, sub scutul norilor, atacurile lor împotriva diferitelor cartiere de locuințe din capitala Reichului. Afară de aceasta, bombe izolate au căzut asupra câtorva localități din Germania de vest.

Avioane de vânătoare de noapte și artileria anti-aeriană au nimiciri, după câte s'a putut constata până acum, 31 bombardiere cu patru motoare.

La miezul nopții avioane germane au pornit la atacuri de deranj împotriva Londrei.

Avion britanic prăbușit în Portugalia

Lisabona, 1 (Rador). — Corespondentul agenției DNB transmite:

În împrejurimile localității Grandola-Portugalia de Sud, un avion britanic cu două motoare s'a prăbușit la pământ aproape de oraș. Aparatul a fost complet distrus, iar cei patru oameni ai echipajului care au scăpat teferi au fost arestați.

Franța va fi cuprinsă din nou de operațiile militare?

Vichy, 3 (Rador). — Corespondentul agenției DNB transmite:

Maresalul Petain, șeful statului francez, a primit Sămblăta, cu prilejul Anului Nou, în prezența d-lui Laval, președintele consiliului de miniștri pe d. von Renthefink, ambasadorul extraordinar al Reichului, răspunzând la urările personale ale Führerului, pe care d. von Renthefink i le-a transmis cu ocazia Anului Nou.

În cuvântarea sa, d. von Renthefink, ambasadorul Reichului, a declarat că anul ce vine va impune continentului mari sfertări și că nu este de loc imposibil ca Franța să nu fie cuprinsă în operațiile viitoare. Pentru acest motiv Führerul se așteaptă din partea șefului statului francez, precum și a guvernului francez, în această luptă pentru existența sa, ca și pentru existența Europei, la o atitudine leală, atitudine pe care maresalul Petain a făgăduit-o să o adopte în mod nelimitat.

Leningradul bombardat de artileria grea germană

Berlin, 4 (Rador). ATACUL DAT DE UN BATALION SOVIETIC ÎN

Jitomirul a devenit din nou centrul de greutate al frontului de Răsărit

Debarcarea nord-americanilor în Noua Guinee. -- Se pregătește armata de invazie?

ZIUA DE 2 IANUARIE PE FRONTUL KANDALAKSA S'A NĂRUIT SUB FOCUL CONCENTRAT AL APĂRĂRII GERMANE.

LA LENINGRAD OBIECTIVE ÎN-

Războiul nu se va termina în 1944

București, 4. — S. P. P. transmite: Lordul Milne, după cum se află din Londra, a publicat un articol cu titlul „Ce va însemna invazia” în care spune: Mulți cred că războiul se va termina în anul 1944. Însușirile combative ale germanilor, pe toate fronturile ar trebui să servească drept avertisment și să tem-

perere entuziasmul.

Publicarea numelor unor șefi care vor comanda armatele de invazie nu înseamnă că lupta a fost câștigată. „Cei care cred că debarcarea aliaților în Europa va împinge populația germană la revoltă, vor fi amarnic deziluzionați.

Trupe nord-americane au debarcat pe coasta de nord a Nouei Guinee

București, 4. — S. P. P. transmite: CARTIERUL GENERAL AL ALIAȚILOR A DAT UN COMUNICAT PRIN CARE ARATĂ CĂ TRUPELE NORD-AMERICANE AU DEBARCAT LA SEIDEN, PE COASTA DE NORD A NOUEI GUINEE.

TRUPELE DEBARCATE AU LUAT ÎN STĂFĂNIRE INSTALAȚIILE PORTUARE ȘI AEROPORTUL. FĂRĂ SĂ FI ÎNTÂMPINATE VREO REZISTENȚĂ.

O ȘTIRE SOSITĂ DIN SITNELI ARATĂ CĂ SEIDENUL NICI NU A FOST OCUPAT DE TRUPE JAPONEZE.

Montgomery a sosit în Anglia pentru a lua comanda armatelor destinate invaziei

București, 4. — S. P. P. transmite: Potrivit unei știri din Londra generalul Montgomery fostul șef al armatei VIII britanice a sosit în Anglia pentru a lua în primire noul său post de coman-

dant suprem al armatelor engleze destinate pentru invazie.

El va lucra sub comanda generalului Eisenhower care deține comanda tuturor armatelor aliate destinate invaziei.

Luptele dela Nicopol au reinviat

BERLIN, 4 (prin telefon). — Continuarea ofensivei de iarnă sovietică a avut ca rezultat că pentru moment s'a format un nou centru de gravitate unde sovieticii au concentrat forțe concentrată. Acest centru de gravitate este în regiunea Jitomir. În primul rând sovieticii în primele zile ale noului an au încercat să susțină centrelor de gravitate de până acum dela Vitebsk și Nikopol prin întrebunțare de forțe în atacul lor dela Jitomir. Anume luptele dela Nikopol au reinviat. Acolo sovieticii după o pregătire de câte va zile și-au rehat atacurile sprijinite de tancuri și avioane de bătaie. În flancul de nord al acestui câmp de

bătălie și anume la sud-vest de Dnepropetrovsk au aruncat în luptă numeroase divizii noi, obținând prin această căteva pătrunderi. Trebuie privit caracteristic faptul că luptele din regiunea Nikopol după trei zile au scăzut într'atât din intensitate încât, atacurile de acum au caracter local astfel că acest centru de gravitate poate fi considerat ca dispărut. Și la Vitebsk au eșuat toate încercările de străpungere ale sovieticilor. Atacurile trupelor sovietice au fost date numai cu forțe mai slabe și de prezent au numai o importanță locală. Centrul de gravitate dela Vitebsk poate fi deosebit de caracterizat ca amulat.

Direcțiile de atac ale inamicului se schimbă

Cercurile militare totuși sunt foarte prevăzătoare în considerente și așteaptă reinvierea încercărilor de atac din ambele părți.

În centrul de gravitate, de prezent unic, al ofensivei de iarnă a sovieticilor și anume în regiunea Jitomir se schimbă direcțiile de atac ale inamicului. După ce în primul rând atacul cu direcția

nord-vest a câștigat teren la Korosten și după ce trupele germane au părăsit orașul Korosten, sovieticii și-au întărit presiunea ofensivă exercitată spre vest și au trecut în direcția Berdicev. Aici atacurile lor au fost întreprinse și au fost respinse în parte prin contraatac. Pentru moment sovieticii înaintază din nou cu direcția nord-vest. Trupele ger-

Inmormântarea generalului CORNELIU SCĂRIȘOREANU

București, 4 (Rador). — Ieri 3 Ianuarie la orele 3 d. m. a avut loc la cimitirul Bellu, inmormântarea generalului Corneliu Scărișoreanu.

La trista ceremonie, d. Maresal Ion Antonescu, Conducătorul Statului a fost reprezentat prin d. col. Alexandru Maria, adjutant, iar d. profesor Mihai Anto-

nescu, vicepreședintele consiliului de miniștri prin d. Gh. Darie directorul serviciului ceremonial intern.

Au mai asistat familia defunctului precum și numeroși ofițeri generali, camarazi și prieteni și un numeros public.

Au depus coroane d. profesor Mihai Antonescu precum și din partea ofițerilor și camarazilor.

mane dau grele lupte în aceste forțe rusești. Cu privire la desășurarea ulterioară a bătăliei din regiunea Jitomir din partea germană se obțin dela orice prognostic cu toate acestea se accentuează că, obiectivele germane și aici au rămas aceleași și anume de a îngreuna străpungerea urmărită de sovieticii și de a le pricinui pierderile maxime.

Trupele germane vor excela și în actualul atac

În general cercurile militare germane sunt convinse că trupele germane și în actuala ofensivă de iarnă a sovieticilor vor excela ca și în iarna trecută. Pentru aceasta piederă următoarele motive speciale:

1. Soldatul german s'a obișnuit între timp cu iarna răsăritească și cu sistemul de luptă rusească.

2. Comandamentul german a ținut seama de iarna rusească.

3. Comandamentul german se opune activ ofensivei de iarnă sovietice fie această răpărire, fie contraatac sau acțiuni proprii după cum s'a procedat acum la Rocița.

4. Iarna actuală este departe de iarna anului 1941—1942 când de prezent față de temperatura extrem de scăzută domnește un îngheț ușor.

Viscolul stingherește operațiunile pe frontul italian

BERLIN, 4 (Rador). — Se dau următoarele amănunțuri privind luptele din Italia de sud:

Trupe germane de șoc au efectuat acțiuni încununată de succes în regiunea rebuș Garigliano, cu și în mai multe locuri din Apenini de vest și centrali, împotriva punctelor de sprijin și împotriva elementelor de siguranță americane.

Ele au luat prizonieri și au folosit imediat aceste informații.

Trupele de invazie s'au obținut dela orice activitate de luptă pe tot frontul, în parte, din pricina viscolului.

Pierderile suferite de americani dela începutul războiului

Geneva, 4 (Rador). — Serviciul britanic de informații semnalează că Biroul de informații relative la război al Statelor Unite a anunțat că pierderile totale suferite de forțele armate americane, dela începutul războiului și până azi se ridică la 133.581 oameni.

China maresalului Ciang Kai Shek va proceda la o mobilizare generală

GENEVA, 4. (Rador). Serviciul britanic de informații, menționând Radio Londra, anunță că maresalului Ciang Kai Shek a declarat colaboratorilor săi că aliații au incredințat Chinei cungi kungheze misiunea de a porni o ofensivă în stil mare pe teritoriul Asiei.

Decădată însă, a adăugat el, forțele chineze nu pot fi considerate ca fiind complet pregătite. China din Ciungking va trebui în primul rând să procedeze la o mobilizare generală.